

УДК 378.147.31

НЕТРАДИЦІЙНІ ФОРМИ ЛЕКЦІЙ У ВНЗ

Студ. А.О. Крюкової, гр. БПД 14

Науковий керівник доц. О.М. Внукова

Київський національний університет технологій та дизайну

Важливий критерій професійної діяльності кожного фахівця - постійне поповнення й оновлення знань. Вивчений матеріал швидко втрачає актуальність і потребує оновлення. Тому навчання, яке орієнтується лише на запам'ятовування, не може задовольнити сучасні вимоги до фахівця. Першою і найважливішою проблемою є формування таких якостей людини, які дають можливість самостійно засвоювати нову інформацію, розвивати вміння та навички, необхідні для виконання діяльності на високому професійному рівні. У зв'язку з цим, вважаємо, є доцільним поряд з традиційною лекцією ввести в процес викладання у ВНЗ нестандартні форми лекційних занять.

Мета дослідження: аналіз можливостей застосування активних методів навчання у вищих закладах освіти.

Завдання: 1) проаналізувати, які бувають нетрадиційні лекції та як вони впливають на продуктивність навчання; 2) визначити ставлення студентів до нетрадиційної лекції у ВНЗ.

Методи дослідження: теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури з проблем застосування нетрадиційних лекцій у ВНЗ, спостереження за студентами на традиційній лекції, анкетування щодо застосування нетрадиційних лекцій у ВНЗ.

Об'єкт дослідження: форми навчання у вищих навчальних закладах.

Предмет дослідження: нетрадиційні форми лекцій у вищих навчальних закладах.

Гіпотеза: застосування нетрадиційних методів навчання призведе до активізації пізнавальної діяльності студентів, підвищення мотивації й зацікавленості до навчання та формування професійних умінь та навичок.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів: набули подальшого розвитку теоретичні положення щодо нетрадиційних форм лекцій у ВНЗ. Практичне значення полягає у практичному доказі того, що нетрадиційні форми лекцій дозволяють покращити ефективність теоретичного навчання.

Результати дослідження. Проблема підготовки висококваліфікованих кадрів не може бути ефективно розв'язана в рамках використання традиційних форм і методів навчання. Одним із найслабших місць у традиційних методах навчання є те, що в активному стані перебуває тільки викладач, студенти ж пасивно сприймають інформацію, тобто навчання має інтелектуально- пасивний характер. Традиційні форми і методи навчання передбачають передачу знань, але не завжди формують професійні вміння і навички в майбутніх фахівців.

Традиційно найважливішою формою навчання і виховання студентів є лекція. Лекція (лат. lectio - читання) - систематичний, послідовний виклад навчального матеріалу, будь-якого питання, теми, розділу, предмета, методів науки. Вона є найекономнішим способом передавання й засвоєння навчальної інформації, оскільки викладач добирає найголовніше. Це ключова інформація у навчальному процесі вищої школи, яка дає змогу студентові отримати правильний підхід до вивчення предмета, зрозуміти основне.

Нетрадиційна лекція - це лекція, яка проводиться за допомогою новітніх технологій, нових методів та нестандартних ситуацій, які допомагають підвищити

рівень активності студента під час засвоєння матеріалу, а також покращити, цей самий процес засвоєння.

В основі нетрадиційних форм лекцій лежать наступні принципи контекстного навчання: *принцип проблемності*, який передбачає подання лекційного матеріалу у вигляді проблемних ситуацій і залучення слухачів до спільного аналізу та пошуку рішень; *принцип ігрової діяльності* (для активізації студентів доцільно використовувати ігрову діяльність: розігрування ролей, мозкової атаки, блиц-гри і т. д. Застосування ігрової діяльності на початку лекції сприяє зняттю емоційної напруги, створенню творчої атмосфери та формуванню пізнавальної мотивації; *принцип діалогічного спілкування*. Активізація лекції передбачає застосування певних методичних прийомів підключення студентів до діалогічного спілкування, яке відбувається у вигляді зовнішнього та внутрішнього діалогу; *принцип спільної колективної діяльності*. Проведення невеликих дискусій в процесі лекції під час вирішення проблемних ситуацій, дає змогу створити активну, творчу та емоційно позитивну атмосферу. *Принцип двоплановості*. Двоплановість полягає у впровадженні в лекцію ігрових елементів: перший – умовний, ігровий; другий – реальний, направлений на формування та розвиток здібностей і навиків за спеціальністю.

Можна розглянути нетрадиційний вид лекції, який направлений на розкриття творчого потенціалу та розвиток креативних здібностей студентів на прикладі проблемної лекції. Проблема лекція починається з питань, з постановки проблеми, яку в процесі викладення матеріалу необхідно вирішити. Проблема лекція - це різновид підходів до вирішення поставленої проблеми. Вона активізує особистий пошук студентів та дослідницьку діяльність. Лектор створює проблемну ситуацію і спонукає студентів до пошуку рішення цієї проблеми. Саме так організовується такий вид проблемної лекції, як лекція-брейнстормінг ("мозкова атака"). Проблема лекція передбачає високу активність студентів під час лекції й ефективність засвоєння інформації. Це досягається шляхом самостійної роботи студентів. Такий тип лекцій включає два етапи: 1) мозкову атаку; 2) селекцію ідей.

Мозкова атака передбачає генерацію ідей, колективне розв'язання проблеми. На дошці записуються всі запропоновані ідеї. Після цього, викладач разом із студентами обговорює критерії їх відбору. Ретельно опрацьовується кожна ідея, кожен варіант розв'язання проблеми, обґрунтовується прийняття тієї чи іншої ідеї. Ефективність засвоєння інформації, здобутої шляхом мозкової атаки, значно вища, ніж тоді, коли її подає викладач на традиційній лекції. Матеріал, здобутий таким шляхом, не тільки ефективно засвоюється, а й тривалий час зберігається в пам'яті.

За допомогою проблемної лекції забезпечується досягнення таких основних дидактичних цілей: засвоєння студентами теоретичних знань; розвиток теоретичного мислення; формування пізнавального інтересу до змісту навчальної дисципліни та професійної мотивації майбутнього спеціаліста.

Висновок: на традиційній лекції студент знаходиться в пасивному стані, а викладач - в активному. Для того, щоб активізувати студента під час лекції необхідно внести корективи, щодо форми викладання лекції. Проведене опитування студентів КНУТД про їх ставлення до впровадження нетрадиційних форм лекцій показало, що переважна більшість не в повній мірі задоволена якістю набутих знань на традиційній лекції і, тому виражала позитивне ставлення до нововведення. На нашу думку, головна проблема сучасного навчання – інертність, несамостійність студентів, які пасивно сприймають навчальний матеріал. Такий недолік, безумовно, потребує зміни методики навчання студентів, заохочуючи їх до активної розумової діяльності.

Ключові слова: лекція, нетрадиційні форми лекцій, вищий навчальний заклад, пізнавальна діяльність студентів.